

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Majerek

Prezentowana praca składa się z czterech rozdziałów i ma charakter teoretyczno-empiryczny. W części teoretycznej znajdują się dwa rozdziały. Rozdział pierwszy poświęcony został problematyce kompetencji społecznych. Treści w nim zawarte dotyczą wyjaśnienia pojęcia kompetencji oraz kompetencji społecznych w ujęciu psychopedagogicznym. Omówiono w nim wybrane modele kompetencji społecznych oraz ich uwarunkowania. Zaprezentowano także przegląd dotychczasowych badań dotyczących omawianego zagadnienia.

W rozdziale drugim przedstawiono autorski warsztat rozwijania kompetencji społecznych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zaprezentowano w nim założenia organizacyjno-programowe warsztatu, opisano zastosowane w pracy z młodzieżą metody i techniki rozwijania kompetencji społecznych, jak również przedstawiono scenariusze realizowanych zajęć.

W rozdziale trzecim omówiono metodologię związaną z prezentowanymi badaniami. Celem przeprowadzonych badań empirycznych była weryfikacja skuteczności autorskiego warsztatu edukacyjnego realizowanego w ramach lekcji wychowania fizycznego mającego na celu rozwijanie kompetencji społecznych młodzieży, jak również ustalenie zależności pomiędzy kompetencjami społecznymi a empatią, radzeniem sobie ze stresem, komunikacją i samooceną.

W badaniu przyjęto model eksperymentu naturalnego, przeprowadzony za pomocą techniki Solomona. Zakłada ona czterogrupowy schemat eksperymentu, polegający na zastosowaniu bodźca (zmiennej niezależnej) w dwóch grupach eksperymentalnych, z których jedna zostaje objęta pretestem i posttestem zmiennej zależnej, a druga jedynie posttestem. Jednocześnie zostało przeprowadzone analogiczne badanie w dwóch grupach kontrolnych, do których nie wprowadzono zmiennej niezależnej w postaci autorskiego warsztatu.

Do pomiaru zmiennych zależnych (kompetencje społeczne – w tym: kompetencje w sytuacjach intymnych, kompetencje w sytuacjach wymagających asertywności, kompetencje w sytuacji ekspozycji społecznej, samoocena, asertywność, radzenie sobie ze stresem, empatia, aktywność komunikacyjna) zostały wykorzystane następujące narzędzia badawcze:

- Kwestionariusz Kompetencji Społecznych KKS-A(M) autorstwa Anny Matczak,
- Skala samooceny Self-Esteem Scale (SES) – Morrisa Rosenberga – w polskiej adaptacji Ireny Dzwonkowskiej, Kingi Lachowicz-Tabaczek i Marioli Łaguny,
- Skala „Ja i inni” - Piotra Majewicza,

- Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych (CISS) – N.S. Endlera i J. D. A. Parkera, w polskiej adaptacji Jana Strelaua, Aleksandry Jaworowskiej, Kazimierza Wrzeźniowskiego, Piotra Szczepaniaka,
- Kwestionariusz Rozumienia Empatycznego (KRE) – autorstwa Andrzeja Węglińskiego,
- Skala Aktywności Komunikacyjnej (SAK) - Zbigniewa Nęcki,
- Dyferencjał Semantyczny (DS) – C. E. Osgooda, G. J. Suci, P. H. Tannebauma

Badania realizowano w okresie 6 miesięcy od lutego do czerwca 2018 roku w jednym z lubelskich liceów. Objęto nimi 101 uczniów czterech klas pierwszych o profilach: matematyczno-fizycznym, matematyczno-fizyczno-informatycznym, biologiczno-chemicznym i matematyczno-geograficznym z rozszerzonym językiem angielskim.

Ostatni czwarty rozdział prezentuje wyniki badań własnych nad skutecznością warsztatu edukacyjnego w rozwijaniu kompetencji społecznych młodzieży w ramach lekcji wychowania fizycznego.

W zakończeniu pracy dokonano podsumowania wyników badań oraz przedstawiono wynikające z nich wnioski oraz zalecenia praktyczne dotyczące rozwijania kompetencji społecznych młodzieży. Warto zaznaczyć, że dotychczasowe badania naukowe, poświęcone problematyce kompetencji społecznych to w dużej mierze badania o charakterze diagnostycznym. Niewiele jest prób wzmacniania kompetencji społecznych skierowanych do młodzieży, realizowanych w warunkach szkolnych i zweryfikowanych empirycznie.

